هەڵبژادەیەك لە شیعری ئەفغانی نوێوە.. و: نەژاد عزیز سورمێ

- **پارتۆی نادری(1)**

لە پشت شەپۆلە وەنەوشەییەکانەوە

لە قورگی شەقامی بریندارەوە
دەنگی ستەم دەبییەم
هەناسەی تەنیایی هەڵدەمژم
کڵۆڵی دەناسم
کڵۆڵی
لە خوێنهێنەرەکانمدا دەگەڕێ
کڵۆڵی
کەوشی من لە پێ دەکا
بە پێی من دەڕوا
کڵۆڵی شەترەنجم لەگەڵ دەکا
ڕووی نەداوە ڕۆژێ پێی بڵێم (کش)
کڵۆڵی لە ماڵمە
یاری لەگەڵ منداڵە تاقانەکەم دەکا
نانەکەی دەدزێ
کڵۆڵی چاوەکانی پێ بەخشیم
ئێستا من
جیهان بە چاوی ئەوەوە دەبینم
کڵۆڵی بە قورگی من قەسیدەکانی دەچڕێ
لە دوا لاپەڕەی دەنووسێ (پارتۆی نادری) .

- **قەنبەر عەلی تابش (2)**

دەنگی ژنانی نیشتمانم

شەوان لە شاردا
گوێم لە دەنگی ژنێکە دەگری
مانگ لە وێنەی نانێکدا دەبینێ
بە دەروازەکانی خواوەندەوەیە
تەمەننا دەکا شەو تەواو نەبێ
تا گوێی لە گریانی

مناڵە برسییەکانی نەبێ
کە هێمنی فریشتان لە نوێژی بەیانیاندا
تێك نەدەن ..

شەوان
بە چاوی بە گریانەوە
نزیك پێخەفی کچێك دەوەستم
کە بە چەك لەسەری ڕاوەستاون
تەنانەت مردنیشی پێ ڕەوا نابینن ..

شەوان
نزیك جێخەوی ژنێك دەوەستم
کە بە هەر دوو مەمکی بڕاوەوە
هەناسەی ڕادەگرێ
نەبادا
مناڵە ساواکەی لە خەو هەستێ ..

شەوان
کچێکی وێنەکێش دەبینم
ئەستێران لە تەنیشت یەك دادەنێ
وێنەی نیشتمانێك بکێشێ
لێ ئەستێرە لەگەڵ کازیوەدا
ڕا دەکەن ..

من بە درێژایی شەو
بیر لە ژنانی نیشتمانەکەم دەکەمەوە .

- **عاسف حسێنی (3)**

خەمی خواحافیزی

خەمی خواحافیزی
لەسەر پێڵووەکانمدا کەوتووە ..
دەبینی دایە من گەورە بووم !
دەتوانم بەخۆم ڕاوەستم
جیهان بە پێیەکانم بپێوم
لە ئالیی گۆشەگیری باکوورەوە
تا گۆشەی یەکەی باشوور ..
پێدەکەنم

لۆچم دەكەوێتە ڕوومەتان
دەبینی؟
برادەرەكانم دەڵێن
گەورە بووم و
سنگم دەبەر دایە‌ قورس ببێ
دەبینی ؟

ئەوان دەڵێن
ئادەمزاد
بە قەوارەی خەمەكانیان گەورە دەبن
بە قەوارەی
ئەو چیرۆكانەی نەخوێندراونەتەوە و
ئەو وشانەی كەس نەیبیستوون
دەستم لە‌سەر گۆڕستانێك لە وشەی مردوو دادەنێم
ترپەی دڵم بە خێرایی لێ دەدا
پاشان دەوەستێ
لە دونیای مندا كە بە شەشپاڵوو دەچێ
پڵنگەكان بە مانگ دەچن
لە ئادەمزاد میهرەبانترن
درەخت لێرە
بەقەد چۆلەكەكانیان حیكایەتیان هەیە
بە پۆستەچیم وت ئێمزای تۆ بێنێ
بەختیاریم بۆ بێنێ .

بۆنی پرتەقاڵ

هەموو شتێك
بە درۆیەك دەست پێ دەكا
دوگمەی كراسەكەت دەكەیەوە ،
گەردنت ماچ دەكا ..
لە پشت هەر ڕووداوێكی جوان
درۆیەك بە ڕەنگی پرتەقاڵ لێ دەدا
تۆ باش دەزانی
پیاوان بە بۆنی ژنان چەند بەرهەستن
بۆنی شیریش لە پشت هەموو ڕووداوێكی جوانە
سووراوی لێوان
دەتوانێ
ئەسپەكانی توركمانستان ماڵیی بكا

خۆشەویستیش ئاوایە
لە بێنی پرتەقاڵەوە بۆ خوێن لێ دەدا .

- **زەهرای زاهدی(4)**

چاوەڕوانی

- لاوانەوەیەك بۆ بێسەروشوێنانی شەڕ-
چەهرەی منت بیر بێتەوە
چوون من بەبیرم نەماوە
ماوەیەکە جەستەم بەخشیوەتە سرووشت
لەو ڕۆژەوەی ئیزڕاییل شێتی لێوەکانم بوو
من چاوەڕوانتم
تۆ دێی
لە کەڵبەی گورگم دەکەیەوە
لە تێکستی هەواڵان
لە کامیرانم دەردێنی
لە گەڕێنی ئەنتەرنێت
لە جومگەی شاعیرە بەدبەختەکان ..
ماوەیەکە گیام لە تەکدا شین دەبێ و
باڵدار شادییان
لەگەڵ زەینم بەش دەکەن

ئای ئازیزم
شانت لە کوێ دانا ؟
چاوەڕوانت بووم بێی
پێش ئەوەی هەنگ
بکەونە داوی دڵداریمەوە
پێش ئەوەی جاڵجاڵۆکە
بە باسکان هەڵمواسن
پێش ئەوەی با
چەهرەم ببا
چاوەڕوانت بووم
خوێنی سەر سیمام پاك کەیەوە
سیمای خۆمم بە بیر بێنیەوە و
ئێسقانەکانم لەژێر گڵ بشاریەوە .

زێکاو

شار ئارامە
ژیانمان ئارام
ماڵ ئارام
بە ئارامی دەمانئێشێ
بە ئارامی دەڕزین
بە ئارامی دەمرین
گەلۆ :
تۆ بڵێی ئەم زڵکاوە
چۆن بەو ئارامیيە پێك هاتووە .

- **فاتیمەی ڕۆشەن(5)**

دایكتان

من كچی ئەو ژنەم
بەهای شیری
بارتەقای گایەك و حەفت بەرخ و
دە بزن و سێ مانگای شیردەرە ..
سەردەمانێكە كچانی لادێ ئاخی بۆ هەڵدەکێشن
ئاوڵە لە جوانی دا و
كوللە ساڵانی تەمەنی دەخوا
برا مەستەكانی ..
پیاز و كولەكە و گەنمەشامیيان برد ..

من كچی ئەو ژنەم
كە كەس نەبوو و كەس نا بێ
بەدەر لەوەی گڕمۆڵە دەبێ و
لەخۆبایی بوونی لە نێوان برۆ پەیوەستەكانی
لە شەقام و باز□□ان بێهوودە دەڕوا ..

با بە نانی پڕ لە زیخ
بێتەوە ماڵێ
من كچی ئەو ژنەم
دایكتان
كە بەر لە ئێوە لە دایك بووە
حەوت سكی لەبار چووە
تا حوكم بدەن
ئێوە بەسەر خاكێکی ساردەوەن

بۆ ئەوەی
بەسەر پردی سووردا بپەڕنەوە
پردیش سووتاوە
با بێن
مناڵانی (بورجی)(6) بە خەمەوە
بۆ پێشوازی بێن
با بێن
بە لووتی چڵمنەوە
بە مناڵانی بن بە میز
ئاهی هەناسەشیان
لەو دیو جامی ئۆتۆمبیلەکان
وەڕستان بکەن ..
من کچی ئەو ژنەم
کاتێ زوو دەگەڕێتەوە ماڵێ
دیوار و پەنجەرە
خەمەکانی لەبەرخۆ دەڵێنەوە
تا بێزاری لە‌ ڕووتاندا ڕەنگ بداتەوە .

- **ئەلیاسی عەلەوی(7)**

ئێمە دەمرین

ئێمە دەمرین
تا شاعیرە نەخۆشەکان بمانلاوێننەوە
گەمەیەکی جوانە ..

کە دایکم پێڵاوی ئەفسەرە گەنجەکە دەلێسێتەوە و
ڕۆژنامەکان لەسەر وێنەی باوکم دەنووسن
وەختێ لە تەك پیاوە گرینگەکان دایە ..

شەوان هەزار جار
خەون بە بووکێکی جوان دەبینن
خوشکیشم هەزار جار دەقیژێنێ
گەمەکە هەزار جار دووبارە دەبێتەوە ..

کرێکار
دوای سەعات یازدە
هەستوەر تر دەبن .

سبەی گشتیان
دەڕژێنە شەقام
قووماشی ئاڵای وڵات
پارچە پارچە دەکەن
گۆرانی دەڵێن
سەما دەکەن
بێگومان دروشمانیش دەڵێن
ئێمە دەمرین
تا وێنەکێشی (TIME)
خەڵات بباتەوە .

پەراوێز و سەرچاوە

(1) پارتۆی نادری : شاعیر و نووسەر ساڵی 1953 لە ویلایەتی (بەدخشان) لەدایك بووە ، بەشی بایەلۆژی لە زانکۆی کابوول تەواو کردووە . تا ئێستا دە کۆشیعری بڵاو کردوونەتەوە. هەڵبژاردەیەك لە شیعرەکانی کراون بە ئینگلیزی. بەڕێوەبەری گۆڤارێکی ئەدەبییە .

(2) قەنبەر عەلی تابش : ساڵی 1970 لە ویلایەتی (غەزنە) لەدایك بووە . منداڵ بووە کە خانەوادەکەی بۆ ئێران کۆچ دەکەن زیاتر ئایینی خوێندووە بە تایبەتی لە شاری قوم و بەکالۆریۆسی لە زانکۆی (باقر العلوم) وەرگرتووە و پاشان گەڕاوەتەوە ئەفغانستان و بووە بە مامۆستا لە زانکۆی کابوول .
چەند کۆشیعر و کتێبی دیکەی بڵاو کردووەتەوە .
(3) عاسف حسێنی : ساڵی 1980 لە شاری (بەلخ) زێدی مەولانا جەلالەددین لەدایك بووە ، لە منداڵییەوە چووەتە ئێران
چەشنەها کاری پیشەیی کردووە ، لە شازدە ساڵی دێتە ناو دونیای ئەدەب و نووسین ، ساڵی 2006 دوو کۆشیعر لە تاران و کابوول بڵاو دەکاتەوە ، دواجار دەچێتە ئەڵمانیا لەوێش لە بواری ڕۆژنامەنووسی کار دەکا .
(4) زەهرای زاهدی : ساڵی 1981 لە ویلایەتی بامیان لەدایك بووە ئەویش لە منداڵییەوە خانەوادەکەی چوونەتە ئێران ، شاری قوم ، لەوێ لە ڕێگەی فیستیڤاڵە ئەدەبییەکانەوە دێتە پێش ، هەروەها لە بواری ڕۆژنامەنووسیش کاری کردووە .

(5) فاتیمەی ڕۆشەن : ساڵی 1982 لە ویلایەتی (دایکەند)ی ئەفغانستان لەدایك بووە . ئەویش لە منداڵییەوە چووەتە ئێران
لەوێی خوێندووە تا بەکالۆریۆسی لە ئەندازەی کشتوکێڵ وەرگرتووە ، لە 2006 ـەوە شیعر دەنووسێ .

(6) بورجی : شارێکە دەکەوێتە دەوروبەری کابوول
زۆرینەی دانیشتووانی هەژار و بێ دەرەتان و ستەملێکراون .

(7) ئەلیاسی عەلەوی : شاعیر و نیگارکێشە ، ساڵی 1983 لە ویلایەتی (دایکەندی) لەدایك بووە ، ئەویش هەر زوو هێشتا منداڵە لەگەڵ بنەماڵەکەی دەچنە ئێران ، بەڵام ئەلیاس لە تەمەنی هەرزەکاریدا دەگەڕێتەوە ئەفغانستان . ساڵی 2007 کۆچ بۆ ئوستورالیا دەکا .
تا ئێستا سێ کۆشیعری بڵاو کردوونەتەوە‌ و لە زۆر لە کۆڕ و سیمینارە ئەدەبی و هونەرییەکان بەشدار بووە و پێنج پیشنگای هونەریشی نمایش کردووە،
(*) ئەم کۆمەڵە قەسیدەیە لە کتێبی (انطولوجیا الشعر الافغاني الحدیث) بڵاو کردنەوەی دەزگای (المدی) چاپی یەکەم 2021 کراون بە کوردی .

□

□